

بررسی مخزن سازمانی دانشگاه فردوسی مشهد و سنجش میزان همخوانی آن با معیارهای تخصصی

استاد راهنما: مه‌ری پریخ^۱

استاد مشاور: رحمت الله فتاحی^۲

پژوهشگر: مه‌دی زاهدی نوقابی^۳

چکیده

یکی از وظایف مهم دانشگاه‌ها انجام پژوهش و تولید دانش است. مخازن سازمانی سیستم‌های مناسبی برای سازماندهی به این دانش و دروازه اصلی برای نمایاندن سرمایه فکری دانشگاه و دسترس پذیر ساختن آن هستند.

از سال ۱۳۸۵، دانشگاه فردوسی مشهد اقدام به طراحی مخزن سازمانی خود، یعنی "سیستم مدیریت منابع علمی دانشگاه فردوسی مشهد" (سیماد) برای گردآوری و سازماندهی اطلاعات علمی تولید شده توسط اعضاء هیأت علمی کرده است. افزون بر مزایای یاد شده از یک مخزن سازمانی، "سیماد" برای ارائه خدمات پژوهشی به اعضاء هیأت علمی، یعنی طرح پژوهش، ترفیع، مأموریت فرصت مطالعاتی و ... مورد استفاده قرار می‌گیرد. تا زمان انجام این پژوهش، حداقل ۴۳۴ نفر از اعضاء آثار خود را در آن ثبت کردند. مطالعه اولیه نشان می‌دهد که ثبت آثار در "سیماد" با مشکلاتی روبرو بوده است. هدف عمده این پژوهش شناسایی ویژگی‌های یک مخزن سازمانی و بررسی میزان همخوانی وضعیت کنونی مخزن سازمانی موجود (سیماد) با آن ویژگی‌ها می‌باشد. این پژوهش از نوع کاربردی بوده و با روش پیمایشی و مطالعه موردی انجام پذیرفت.

برای اینکه بتوان از همه جنبه‌ها، اطلاعاتی در رابطه با موضوع مورد پژوهش به دست آورد، در گردآوری اطلاعات از چند دیدگاه، یعنی سازمان، سیستم و کاربران وضعیت بررسی شد و در هر مورد شیوه و ابزار گردآوری مناسب بکار رفت. به بیانی نظر مسؤولان در باره سازمان از طریق مصاحبه، نظر متخصصان نرم افزار در مورد سیستم از طریق سیاهه واری و نظر کاربران (واگذار کنندگان اطلاعات) از طریق نظرسنجی و پرسشنامه گردآوری شد. به طور کلی ۸ نفر که با روش گلوله برفی انتخاب شدند در مصاحبه؛ یک گروه سه نفره که با روش تعددی انتخاب شدند در تکمیل سیاهه و ۲۰۸ نفر از ۴۳۴ نفر که پرسشنامه‌ها را تکمیل کردند در نظر سنجی شرکت نمودند.

مشخصات یک مخزن سازمانی مطلوب به ۶ گروه و یا معیار دسته بندی شدند. این دسته بندی زیر ساخت ابزارهای گردآوری اطلاعات و نیز ساختار تحلیل اطلاعات بدست آمده را تشکیل داد. اطلاعات بدست آمده نشان داد که در مورد خط مشی‌ها، مستندات و استفاده از سیستم، ضروریست به بازنگری و تغییر در مخزن سازمانی دانشگاه پرداخته شود. از نظر مدیریت/ اداره، "سیماد" در وضعیت متوسط و در رابطه با چشم اندازها، سیاست‌ها و ویژگی‌های فنی وضعیت مناسبی دارد. نتیجه آزمون فرضیه پژوهش نشان داد که در مقایسه با معیارهای یک مخزن سازمانی مطلوب، به طور تقریبی، ویژگیهای مخزن سازمانی دانشگاه فردوسی مشهد در حد متوسط قرار دارد. استفاده از متخصصین کتابداری و اطلاع سانی، که به امور مدیریت اطلاعات و نیز رتبه بندی سازمانها آشنا هستند، از توصیه‌های عمده این پژوهش در بازنگری در سیستم می‌باشد. از مهمترین دستاوردهای این پژوهش معرفی ویژگی‌های یک مخزن سازمانی مطلوب می‌باشد که می‌تواند در بهینه سازی "سیماد" و تحقق اهداف آن و نیز طراحی سیستم‌های دیگر از جمله سامانه ملی مدیریت اطلاعات علم و فناوری کاربرد داشته باشد.

کلید واژه‌ها: مخازن سازمانی، مخزن سازمانی دانشگاه فردوسی مشهد، سیستم مدیریت منابع علمی دانشگاه فردوسی مشهد، سیماد، سیستم مدیریت اطلاعات، تولیدات علمی دانشگاه‌ها

A Study of Institutional Repository of Ferdowsi University of Mashhad, and its Compatibility with Scientific Criteria

Supervisor: Mehri Parirokh⁴, Advisor: Rahmatollah Fattahi⁵,
Researcher: Mehdi Zahedi Nooghabi⁶

Abstract

The most important duties of universities are to research and produce knowledge. Institutional repositories are a major gateway for the management of information and knowledge representing and making accessible the intellectual properties of a university.

Ferdowsi University of Mashhad (FUM) has established its institutional repository named the System for Management of Scientific Information of Ferdowsi University of Mashhad (SIMAD) since 1385 (2006). SIMAD has been also utilized for the provision of research services for the academic staff, such as grants, promotion, sabbatical leave, attending conferences, etc. To benefit from such research services, 434 academic staff have entered the bibliographic information of their publications in this system. The result of the preliminary study shows that they have some difficulties in using the system in storing and downloading their publications. The aim of this research is to identify and develop the specifications of an appropriate institutional repository and to investigate the extent to which SIMAD's features match with such specifications.

Survey research and case study were implemented from institutional, users and system aspects. Three different data collection approaches and tools were employed. The opinions of those who are responsible for establishing and implementing the system were collected through a semi-structured interview. Eight persons, who were selected by snow ball approach, participated in the interviews. The system was analyzed and evaluated through a checklist developed by the researcher. A group of 3 specialists at the Computer Center of FUM, who have been involved in designing the software and the researcher, completed the checklist. The opinions of the 208 academic staff (out of 443) were also collected via a questionnaire. The specifications of an appropriate institutional repository were grouped in six categories. These categories formed the basis of data analysis.

According to the results, in regard to preparing guidelines, documentation and usage some changes and developments should be taken into consideration. In terms of management and administration of the process of storage and submitting of documents, SIMAD is at average level of efficiency. A list of specifications of an appropriate institutional repository is another result of this research. This research provides a suitable ground for designing a project which aims at enhancing SIMAD and designing a gateway to University's scientific products. The most important suggestion of the research is to involve knowledgeable librarians and information specialists in information management, optimization, designing, improving and enhancing the system. This approach will increase the rank of the university.

Keywords: Institutional repositories, Information management, Scientific production, Ferdowsi University of Mashhad, SIMAD (System for Management of Scientific Information of Ferdowsi University of Mashhad)

⁴ Associate Professor, Ferdowsi University of Mashhad

⁵ Professor, Ferdowsi University of Mashhad

⁶M.Sc. in Library and Information Science

parirokh@ferdowsi.um.ac.ir

fattahi@ferdowsi.um.ac.ir

mehdizahedin@gmail.com